DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS
exponens Casum

De

FEBRE PETECHIALI,

Quam

Juvante DEO

Ex Decreto Gratiosissimæ Facultatis Medicæ

in Almâ Eberhardinâ,

Sub Præsidio

VIRI

Nobilissimi, Amplissimi, Excellentissimi,

DN. ELIÆ RUDOLPHI CAMERARII,

Phil. & Med. D. hujusque Prof. Primarii; Sereniss. Würt. DUCIS Consiliarii & Archiatri,

Dn. Patroni, Præceptoris, & Promotoris sui, sanctissimè & Patris loco ad bustum usque devenerandi,

Pro Licentia

Summos & Doctoreos in Medicinâ Honores atque Privilegia ritè impetrandi,

Publico Eruditorum Examini submittit

JOHANN-WILHELM Müller/ Hoënloicus,

Designatus Physicus Herrenbergensis.

Ad d. 6. Maji,

IN AULA NOVA.

TUBINGÆ,

Typis JOHANN-CONRADI REISI,

Anno M. DC. XCIII.

REIPUBLICÆ HERRENBERGENSIS
MAGISTRATUI SPECTATISSIMO.

VIRIS

Prænobili, Amplissimo, Nobilibus, Prudentissimis,
Judiciique dexteritate & integritate Conspicuis

DN. PRÆFECTO.
DN. POLIGRAMMATEO.
DNN. CONSULIBUS.

reliquisq; Senatorii Ordinis, qui Herrenbergæ est,
Assessoribus Meritissimis.

Dnn. Patronis & Fautoribus suis
omni honoris cultu prosequendis

Pagellas has inaugurales

in sui ulteriorem Commendationem

dedicat

Author.

Σ. Θ.

HISTORIA.

Fœmina annorum 34. ab hostili milite è laribus pulsa, in exilium acta, non solùm terroribus multùm macerata, sed & pedes in itinere sub aëre pluvio frigido valdè fatigata, emaciata, postquam domum redux aliquandiu suam iterum curasset rem familiarem, inopinatò corripitur rigore, cum subsequente calore fervido, ac capitis dolore. Ipsa Erysipelas, ut nostri sæpè febres ephemeras aut synochas 3. vel 4. dierum vocant, sibi familiare hunc affectum judicans Roob Sambuci cum aq. Card. bened. assumit, sudorem prolectura, qui tamen paucissimus ac levis subsequitur: Cùm verò ad quintum usque diem nulla succederet alleviatio, sed cum cephalalgia intensa maxima virium dejectio incresceret, Medicum vocari curat, qui ipsam invisens conquerentem submissâ debili voce audit de cephalalgia singulari, de cardialgia indicibili, de compressione præcordiorũ summa, calore fervido, siti intensissima, observat pulsum frequentem, celerem, debilem, membrorũ tremores, subsultationes, urinam multùm tinctam, sed cum nubecula: percipit menstruum fluxum hactenus ordinarium sed parciorem quàm aliàs ante octiduum cessasse. Præscribit assumendam sq. potiunculam cum prolectione subsequa sudoris:

℞. Aq. Card. bened.
Scorzoner.
flor. tiliæ aa. ℥i.
Elect. diascord. Frac. ʒiß.
Syr. acetosell. ℥iij.
Mixt. simpl. gtt. vjj. M. D.

Sequenti die manè ægram denuò visitans cernit in pectore, facie, ac manibus maculas rubras, fuscas, paucas lividas, quas ob hoc tempore grassantes febres petechiales mox petechias insignit, suadens, ut pulvis cum mixturâ seq. modo in usum ducatur:

℞. Pulv. Pannon. rubr.
alexipharmac. m. d.
C. C. phil. calcin. aa. ʒj.
Cinab. nativ. ℈j. M. f. Pulv. S. Pulver/ davon alle 3. Stund 3. Messerspitz voll zu nemmen.

℞. Aq. acetosell.
scorzoner. aa. ℥iij.
Syr. acetosell. ʒvj. M. D S.
Wasser/ davon offt ein paar Löffel voll zunemmen.

ut unâ nocte hor. 9. circiter seq. pilulæ, alterâ sq. Emulsio assumantur, ℞. Extract. bezoard. m. d. gr. vj.
castor.
pæon.
ruth. aa. gr. 1. M. f. pil. pond. gr. j. deaur.

℞. Sem. 4. frig. excort. aa. ℈j.
papav. alb.
napi aa. ʒj.
f. c. Aq. nymphææ.
acetos. aa. ℥j. M. D.

Pro potu ordinario decoct. C. C. cum modic. fœnicul.

Die 8. disparentibus maculis ægra de nullo ampliùs dolore querula, taciturna, fixis oculis adstantes intuens, potum non petens aliquandiu jacet, ad interrogata tamen respondet, sub vesperam verò aphona, absq; ullius membri motu, rigidis extremis jacet ad alterum usq; diem, sub cujus fine particularibus modò brachii, modò maxillæ, modò pedis spasmodicis motibus torquetur, universali tandem epilepsia die decimo superveniente, quæ per 3. dies duravit, paroxysmos octo instituens: Præscripta à Medico seqq.

℞. Pulv. epilept. mirab. Myns.
Marchion.
Pannon. r.
alexipharm. m. d. aa. ℈ij.
Castor. ℈j. M. f. Pulv. d. Sign. ut prior.

Mixtura itidem priori modo haurienda:

℞. Aq. pœon.
flor. tiliæ.
ceras. n.
card. bened.
hirund. c. castor. aa. ℥iß.
Syr. pœon. ℥j. M. d.

℞. Extr. pœon.
castor.
ruth. aa. gr. j.

bezo-

bezoard.
Cinab. nat. aa. gr. iiij. M. f. pil. pond. gr. 1. deaur.
℞. Eſſent. Succin.
Caſtor. aa ℨj. M. d. ſ. Anſtrich.

Veſicatoria brachiis & pedibus applicita fuerunt. Pro potu decoquatur cum prioribus viſc. quern.

His medicamentis continuatis remiſerunt convulſiones, maculis amplius non comparentibus, redierunt ſenſim vires, imminutus eſt calor, tandem ſq. Electuar. in uſum ductum:

℞. Conſ. acetoſell.
poeon.
roſar. damaſc.
borrag. aa ℥vj.
Nuc. Ind. cond. ℥ij.
Conf. Alkerm. inc. ℨß.
Syr. rub. id. q. ſ. M. f. Elect. S. Latwerg/ davon bißweilen ein paar Meſſerſpitz voll zunemmen. Et ſic, per DEI Gratiam, convaluit, ut quartâ ſeptimanâ extra lectum degere potuerit, nunc iterum actionum vigore gaudens.

EXPOSITIO.

Triune Deus dirige actiones meas.

EXantlatis proximè elapsâ ſeptimanâ, quæ ſubeunda erant, examinibus, Inauguralis nunc & Solennis ſupereſt ſiſtenda luci Diſputatio. Elegi a. pro Themate præfixum hunc caſum, ab *Excellentiſſ. Dn. Præſide, Patrono meo nunquam ſatis venerando*, communicatũ, inq; eum pro temporis momentulo quod habui, pauculas tantùm, ocyùs & feſtinante manu, cùm diſceſſum dehinc quocunque modo maturare jubeat, commentatus ſum lineas. Si deproperata hæc nimis & ruditer concepta nullo modo expleant Lectoris deſiderium, ſcio tamen inſtitutam curam nemini non ad palatum fore.

Th. I.

AFfectus propoſitus eſt febris maligna petechialis dicta: Hoc probant recenſita ſigna & ſymptomata, quæ quidem uti non omnia huic morbo eſſentialia ſunt, ita & frequenter etiam alia, unde tot differentes ſpecies, jungi ſolent. Notanter a. in recenſione caſûs dicitur, ob graſſantes hoc tempore febr. petechiales mox maculas iſtas petechias fuiſſe inſignitas, equidem aliàs quoque in

ſcorbuticis, hypochondr. &c. obvias. Haud ita pridem quidam petiturus conſilium Excellentiſſ. Dn. Præſidem acceſſit, qui toto corpore lividas & nigras habuit maculas, quæ tamen petechiales non erant.

II. Eſt ex morbo & ſymptomate complicatus, ratione febris eſt morbus intemperiei calidæ malignæ (non dari morbos intemperiei ſtrictè loquendo ſtatuere quosdam Rec. non neſcio) Petechiæ ſunt ſymptoma, quod hanc malignam ab aliis diſtinguit.

III. Subjectum *paſſ.* ratione febris eſt totum corpus, ratione petechiarum pectus, facies (in quâ aliàs rariores) ac manus; frequentiores cæterùm in dorſo, collo, thorace, lumbis, cruribus &c. *Cauſal.* ſpiritus inprimis & M. S.ª, habitus corporis, adversâ tempeſtate afflictus, primæ viæ miaſma præ aliis recipientes, aliæque partes, uterus forſan & paſſivè & cauſaliter ſe habuit.

IV. Cauſa prox. eſt p. n. ſanguinis & ſpirituũ motus, ebullitio, efferveſcentia disproportionata admodùm, hinc texturam & craſin eorum ſingulariter & omnimodè qs. inſtar veneni evertens, deſtruens, & per conſ. etiam ſolidas enervans. *Petechiarũ*, ſunt portiunculæ humorum inſigniter à fermento mal. corruptorum, dictis in locis ſtagnantes, variè pro vario gradu turbatæ mixtionis coloratæ. Hîc etſi non τὸ occultum, quod non ex mechaniſmo dependeret, agnoſcam, fatendum tamen, monente hoc ſæpiûs judicioſiſſimo Medico *Exc. Dn. Præſide*, Speciale nihil determinari poſſe. Nec acidum coagulans, nec alcali diſſolvens, nec ſulphureum acre rem exhaurit, nec figurarum & pororum diverſitas, hinc & pertinaciſſimi mechaniſmi Patroni ad τὸ ſingulare, ſui generis, ut hic & non alius effectus ſequatur &c. recurrunt. Aliquandò tamen magis iſtius vel illius, aliquando hujus redolet indolem cauſa, ut ſymptomata & variæ obſervationes Authorum probant. (quanquam ſæpiùs pro causâ effectus habeatur) Præſenti in caſu ſulphureæ acres, ſalinævolat. prædominari videntur, non tantùm autem rodendo, rarefaciendo, ebulliendo &c. ſed variis modis, peculiariter elaterem & texturam fluidorum deſtruendo, enervando ſe exerentes.

V. Quî autem tale venenum primò fuerit corpori inductum, relatio caſus docet: Graſſabantur tum tales febres epidemicè, facilè hinc contigit, ut cum aëre malignis miaſmatis inquinato vel & quoad ſuam texturam alterato vel cum victu (ſolent etiam in veſti-

bus,

bus, domibus &c. latere) prima ſeminia & diſpoſitionem hauſerit, terroribus, tempeſtate pluviosâ, adversâ, defatigationibus &c. poſtmodùm ut cauſis procatarcticis, excitatam, exaltatam, (Sæpè ſolis terroribus, (ut & modò dictis) utpote quibus ſpiritus proſternuntur, confunduntur, variisq; modis malignitati generandæ occaſio datur, imò quidam aliquando, ut notum eſt, pro unicâ peſtis causâ habent, morbos malignos produci accidit, teſtante & id experientia.) Quæ omnia etſi forſan hîc non prima ſtamina ſuppeditarint, tamen ſpiritus turbando, dejiciendo, tranſpirationem inſenſ. & ſenſib. impediendo, pravos humores generando, cumulando, exacuendo, æſtum, orgaſmum inducendo, varièq; corpus ad virulentiam recipiendam diſponendo periculoſum cauſata ſunt malũ. Imminutio menſiũ & effectus & cauſa potuit eſſe. Circa diætam ſine dubio etiam hâc in occaſione varii commiſſi ſunt errores. Reliqua prætereo. Temperamentum, quod communiter fœminis rarius, tenerius eſt, hîc dictis modis magis debilitatum viam etiam cum aliis malignitati aperuit. Sub graſſatione prægreſsâ prioribus annis febrium malign. Viri & Juvenes frequentiùs fuêre correpti quàm fœminæ, cujus forſan præcipuè inter alia & hæc ratio poſſet eſſe, quòd iſti calidiori, fervidiori gaudeant ſanguine & ſpiritibus, qui faciliùs æſtũ, effervescentiam concipiunt, fermentumq; promtiùs actuant, exaltant; Cùm econtrà ſenes, pueri & fœminæ, etſi cæterùm debiliores, ſanguinem & ſpiritus habeant magis pituitâ ſero dilutos, ſicque minùs tali fovendæ malignitati aptos.

VI. Viciſſim ex Patriâ per literas mihi ſignificatum, ſævire nunc ibi magis petechialem in mulieres, hasq; plerunq; rariùs viros ſuccumbere. Ratio ſi exquiratur, generaliter reſponderi poteſt, determinationem illius miaſmatis maligni dependere à certâ ipſius fermenti & corporis fœminini, texturâ, craſi, indole, diſpoſitione, quâ in ſe invicem agere & pati apta ſint. Uti e. g. pulsâ chordâ in inſtrumento muſico, in alio vicino huic conſona mox etiam tremit & ſonat, immotis aliis eodem in inſtrumento, etſi cæterùm recipiendo impetui facilioribus viſis; & uti aliquando ſola bruta, hæc vel illa ſpecies certo morbo, aliquando in morbis epidemicis hæc vel illa pars ſola vel magis affligitur: febres malignæ, morbi epidemici certo opificio addictos homines magis adoriuntur quàm alios: Præteritâ æſtate Colica ſpaſmodica communiter ſimul vias

urinarias infestavit: Quædam corpora naturalia, vel medicamenta, homini, non brutis, vel contrà, cani, feli, non aliis brutis venena sunt, ita & ob certum & determinatum motum & texturam agentis patientisque determinantem receptivitatem, fœminas præ viris, maligno hoc morbo corripi. At in quo determinata hujus vel illius miasmatis peculiaris textura, modus agendi &c. ab alio differentia: hujus vel illius animalis, ab aliis speciebus, etiam individuis diversitas, idiosyncrasia consistat, determinare vix quisquam poterit, etsi nasum habeat illius, qui odoratu contagium percepit. Rationem hîc redditurus præsciat oportet omnino, miasmatis, causæ morbificæ indolem, & circa recipiens, rerum natural. p. n. & n. n. statum, de quibus, quantum scimus, ad explicanda hæc phæn. non sufficiunt, plura cognitu difficilia, multa impossibilia. Aliquando tamen major, aliquando minor est difficultas. e. g. Si cum serosiori, teneriori, molliori magis convenit malignitati constitutione, circa non n. & p. n. peculiare quid fœminæ passæ sunt &c. faciliùs has quàm viros &c. invadit malum, Sed satis.

VII. Symptomata ex mox dicendis orta sunt causis. *Rigor* adscribendus particulis, acribus, aculeatis, mordacibus, sub insigni turbato motu generatis, exaltatis, secretis, fibrillas nerveas varie affligentib⁹, stringentibus, sicq; sanguinis & Ωuum motũ aliter determinantibus. Unde rigoris perceptio. *Calorem* p.n. induxit velocissimus, inordinatus particularum sulphurearũ cum reliquis motus, agitatio. Cephalalgiam, *Cardialgiam indicib. compressionem præcordiorum* itidem singularis particularũ acrimonia, rigiditas, impetus, nimia sub æstu vasorum expansio, tensio, compressio, fibrillarum nervearum distorsio, spasmodica contractio, humorum stagnatio &c. *Virium dejectionem* spitituum omnimoda quasi extinctio, humorum nimia à st. naturali desciscentia: *Sitim* humiditatis oblinientis per æstum & calorem absumtæ defectus, acrium salsarum abundantia: *Pulsum frequentem* ob spiritum & sanguinem nimis agitatos & æstuantes crebra cordis irritatio & contractio: *Celerem* impetuosa spirituum velocitas, citius solito contractionem cordis causata, & pauca sanguinis intra thalamos cordis ob junctam frequentiam præsentia: *Debilem* ob spirituũ defectum languida cordis contractio: *Tremores & subsultationes*, spirituum, non cohærenti & debito ordine influentium, continuò tamen irritatorum, cum

par-

partium musculosarum ob depravatam humorum crasin laxitate, debilitas. Urinam tinctam reddidere, salinæ & sulphureæ inprimis particulæ sero incoctæ intimiùs mixtæ, attenuatæ. Nubecula vel corruptorum humorum particula, vel incipientis secretionis, vel absumentis caloris effectus est. Quæ die octavo contigere symptomata, convulsiones internæ, cataleptice quasi invadentes, fuerunt, quas vix nisi ab Excell. Dn. Præside annotatas leges. Disparentibus scil. maculis, sive ad interiora retrogressis, sicque causam etiam subministrantibus, sive dissipatis vel potiùs ob cutis omni vigore spirituũ & M.S.æ destitutæ concidentiam, flacciditatem & inprimis indispositionem & cruditatem M.S.æ quà inepta est ad ulteriorem heterogeneorum secretionem, non apparentibus, talis sub istâ excessivâ fluidorum depravatione generata fuit acrimonia, quâ vellicante fibrillas nerveas, spirit⁹ variâ labe infecti, impuri, turbati, impetuoso ad partes ruebant motu, easq; tensas, immobiles, perdurante irritatione reddebant. Vid. Disput. sub Excell. D. Præs. de Catalepſ. Epil. Unde oculorum qs. fixitas, membrorũ rigor, aphonia, quæ & ex Ωuum defectu haud rarò in istiusmodi casibus oritur. Potum non petiit ægra, quòd spiritibus aliorsum avocatis, vel turbatis, vel fibrillas nerveas eccentrico motu & influxu ita distendentibus, ut objecti species non imprimi potuerit, sitim non perceperit. Quàm facilè tandem exindè in talem facta fuerit degeneratio acrimoniam, quæ motus convulsivos nunc hujus, nunc illius partis, nunc totius corporis excitarit, non difficulter patet.

VIII. Prognosticon expetenti in primo accessu Medici, sine dubio responsum fuisset, signa & symptomata admodùm terribilia esse & instare convulsiones. (cujus prodromi tremores) nubecula in urinâ communiter laudabile signum habetur, & dicitur pòst quartum diem futuram crisin indicare, cui tamen hîc non fidendum. Cæterùm petechiales hoc tempore non magis periculosæ solent esse quàm aliæ malignæ. Imò forsan aliquando, ubi non junguntur petechiæ, intimiùs hæret malum, morbusque periculosior est, aliquando tamẽ etiam de insigniori testantur malignitate. manent interim in malign. omnes prædictiones infidæ.

IX. Nunc & brevissimè adhibitam medendi methodum tangam. Medicus dictas respiciens causas & symptomata (quæ quidem sub suo formali non indicant) indicari judicavit, hostilium &

totâ ſubſtantiâ peccantium commodam eductionem, imminutionem, aliarum correctionem, fervoris, æſtus refrænationem, temperaturam, turbatæ mixtionis correctionem, fatiſcentium Ωuum & humorum reſtitutionem, conſervationem. Hinc primo acceſſu exhiberi juſſit potiunculam ſudoriferam probè equidem conſcius, ſæpiſſimè quàm optimè ſudationem tempeſtivè inſtitutam prodeſſe; tempusq; Vomit. aut V. S.i ſi indicantur, commodum effluxiſſe. Ingredientia talia in eam collegit, quæ non tantùm ſenſibiliter & inſenſib. eliminando, attenuando, ſed & æſtum temperando, reſtinguendo, etiam blandâ balſamicâ vi &c. indicationi ſatisfacerent. Effectus ſine dubio hujus ſudorif. fuêre altero die erumpentes petechiæ. Sudorem a. cur non Roob Sambuci & aq. Carduib. provocarint, cauſa forſan eſt, quòd nondum ad ſecretionem tùm apta & diſpoſita fuerit M. S a uti nec ex muſto nondũ fermentato ſpir. v. elici poteſt. *Pulveres* & *Extracta* quæ præſcripſit, conſtant ex alexipharm. calidis & temperatis, fixis (ut & antiepilepticis) tranſpirationem promovendo, Ωus & humores vigorando, coagulationem & diſſolutionem arcendo, diluendo, æſtum efferveſcentiam reſtinguendo, acrimoniam, dum inviſcant, obtundunt, irretiunt, graves particulas interponunt &c. mitigando. Pulvis & pilulæ poſteriores magis ad convulſiones, quæ jam indicans fuêre factæ, ſunt directæ; Sunt autem illa antiepileptica pleraque etiam in alexipharmacorum claſſe. Aquæ & Emulſ. ſcopo diluendi, refrigerandi, acrimoniam corrigendi, tranſpirationem promovendi &c. adhibebantur. Purgantia, ut communiter in febribus malignis, etiam hîc abeſſe juſſit; V. S.i item tùm cum Medici petebatur conſilium, indicans non adfuit. De hâc notabile eſt, quod in Patriâ meâ, uti ex literis accepi, in hujusmodi febribus frequentiſſimè etſi non cum levamine, tamen ſine noxa fuerit inſtituta. Ut & ex hoc appareat, quàm non ſemper uniformes ſint febres malignæ. Exteriùs uſurpatæ *Eſſentiæ* erant pro reſtaurandis, & excitandis ſpiritibus. *Veſicatoria* educendo, ſpiritus avocando, in naturalem motum redigendo, inſignem uſum hîc præſtare ſolent. Electuarium ad vires ſenſim recolligendas, blandas, roſcidas, demulcentes, aromaticas moleculas ſubminiſtrandas, alterandi & confortandi fine, ad prægreſſa directum, fuit ſuperadditum. Potui adjecta & malignitatem & convulſiones reſpiciebant. Et tantum pro ratione inſtituti.

SOLI DEO LAUS.